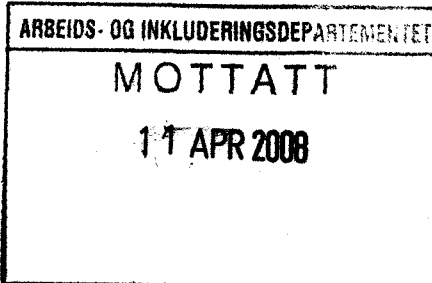

ADHD-foreningen • Afasiforbundet i Norge • Autismeforeningen i Norge • Cerebral Parese-foreningen • Dysleksiforbundet i Norge • Forbundet Tenner og Helse
• Foreningen for Blødere i Norge • Foreningen for Fragilt X- Syndrom • Foreningen for Hjertesyke barn • Foreningen for Kroniske Smertepasienter • Foreningen
for Muskelsyke • Foreningen for Søvn sykdommer • Hørselshemmedes Landsforbund • Intereseforeningen for LMBB syndrom • Kilefeilforeningen
i Norge • Landsforeningen for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde • Landsforbundet for Utviklingshemmede og Pårørende • Landsforeningen
Alopecia Areata • Landsforeningen for hjerte- og lungesyke • Landsforeningen for Huntingtons Sykdom • Landsforeningen for Nyrepasienter og Transplanterte
• Landsforeningen for Pårørende innen Psykiatri • Landsforeningen for Trafikkskadde i Norge • Landsforeningen mot Fordøyelsessykdommer • Leverforeningen
• Marfanforeningen • Mental Helse Norge • Momentum • Morbus Addisons Forening • Multipel Sklerose Forbundet i Norge • Norges Astma -og Allergiforbund
• Norges Diabetesforbund • Norges Døveforbund • Norges Fibromyalgi Forbund • Norges Myalgisk Encefalopati Forening • Norges Migreneforbund • Norges
Parkinsonforbund • NORILCO • Norsk Kraniofacial Forening • Norsk Collakiforening • Norsk Dymellforening • Norsk Epilepsiforbund • Norsk Forening for
Analatresi • Norsk Forening for Cystisk Fibrose • Norsk Forening for Ehlers-Danlos Syndrom • Norsk Lymfødemforening • Norsk Forening for Nevrofibromatose
• Norsk Forening for Osteogenesis Imperfecta • Norsk forening for Tuberos Sklerose • Norsk Hemokromatoseforbund • Norsk Immunsviktforening • Norsk
Intereseforening for Kortvokste • Norsk Intereseforening for Stamme • Norsk Keratoseforening • Norsk Landsforening for Laryngektomerte • Norsk Tourette
Forening • Norsk Porfyriforening • Norsk Psoriasisforbund • Norsk Revmatikerforbund • Norsk Thyreoideaforbund • Prostatakreftforeningen (PROFO)
• Ryggforeningen i Norge • Rådgivning om spiseforstyrrelser • Ryggmargbrokk- og Hydrocephalusforeningen • Støtteforening for Kreftsyke Barn • Turner
Syndrom Foreningen i Norge • Vestlandske Blindeforbund

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Deres ref:
Vår fil: B08-SO005
Vårt arkiv: 402
Saksbeh: Stian Oen

Oslo, 11. april 2008

Forslag om oppfølging av Stortingets vedtak om ny alderspensjon i folketrygden med utkast til lovendringer - Høring

1. INNLEDNING

Det ble sendt ut invitasjon til å komme med høringsuttalelse til forslag om oppfølging av Stortingets vedtak om ny alderspensjon i folketrygden med utkast til lovendringer fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) 28. januar 2008.

Høringsfristen ble satt til 28. april.

2. FFOs SYNSPUNKTER

FFOs synspunkter på forslaget om oppfølging av Stortingets vedtak om ny alderspensjon i folketrygden med utkast til lovendringer kan kort oppsummeres i følgende punkter:

- FFO er grunnleggende uenig med Regjeringens virkelighetsbeskrivelser som ligger til grunn for forslaget om ny alderspensjon i folketrygden
- FFO frykter at ny alderspensjon vil motarbeide målsetningene bak diskriminerings- og tilgjengelighetsloven
- FFO er opptatt av at det skal bli enklere å stå lenger i arbeid, men mener den nye alderspensjonen vil være langt bedre tilpasset personer med god helsetilstand enn personer med dårlig helse
- FFO er negativ til forslaget om å innføre delingstall i pensjonssystemet
- FFO er mot forslaget om å innføre fleksibel pensjonsalder

- *FFO er sterkt kritisk til forslaget om at pensjonen fra fylte 67 år må overstige minstepensjonen for at det skal være mulig å ta ut alderspensjon fra 62 år*
- *FFO ønsker fortsatt en "besteårsregel"*
- *FFO ber om at alderspensjonene fortsatt reguleres minst på linje med lønnsveksten*
- *FFO ber om at dagens grunnbeløp – som nivået på en rekke offentlige ytelser bestemmes med utgangspunkt i – fra og med 2010 reguleres på samme måte som uførepensjonene*
- *FFO er mot forslaget om at arbeidsinntekt etter overgang til alderspensjon ikke skal avkortes overhodet*
- *FFO ber om at avkortingen i pensjonsinntekt for gifte og samboende bygges ned og fjernes*
- *FFO mener det er svært urimelig at pensjonsopptjening for omsorgsoppgaver kun gis til og med fylte 69 år*
- *FFO krever at AID når forslaget om ny alderspensjon fremlegges gjør en vurdering av det nye pensjonssystemets samlede fordelingseffekter i forhold til dagens folketrygd*

3. GUNNGIVELSE

FFO er grunnleggende uenig med Regjeringens virkelighetsbeskrivelser som ligger til grunn for forslaget om ny alderspensjon i folketrygden

FFO viser til at det i forbindelse med utformingen av forslaget til ny alderspensjon synes å ha vært et grunnleggende premiss at forholdet mellom antallet yrkesaktive og pensjonister vil være så vidt ulikt i 2050, sammenlignet både med hva det er i dag og hva det var da folketrygden først ble innført, i 1967. Konkret vises det i høringsnotatet til at mens antallet arbeidstaker per pensjonist i 1967 var 3,9, var tilsvarende tall i 2003 2,6. Dette vil reduseres ytterligere til 1,7 i 2050. Mye av motivasjonen bak forslaget om reformen av folketrygden synes å være en oppfatning av at dette innebærer en vesentlig større utfordring knyttet til å finansiere folketrygdens forpliktelser i tiårene som kommer.

FFO avviser at situasjonen som det redegjøres for i forslaget til ny alderspensjon innebærer at finansieringen av folketrygden vil bli problematisk å møte i fremtiden. Til grunn for dette synet vektlegger FFO at det blant annet i Perspektivmeldingen (St.meld. nr. 8 (2004-2005)) fremkommer (i figur 5.3) at en person som i 2010 vil tjene i overkant av 350.000 2003-kroner, i 2060 trolig vil ha en inntekt på tett oppunder 800.000 – fortsatt målt i 2003-kroner. Dette innebærer at det om 50 år vil stå en inntekt tilsvarende 1,36 millioner 2003-kroner bak og finansiere hver pensjonist, mens det tilsvarende tallet per pensjonist i dag kun er kroner 910.000 (målt i 2003-kroner). Hvorfor det vil være vanskeligere for samfunnet å finansiere en pensjonsinntekt i fremtiden med nærmere en halv million kroner mer per pensjonist til rådevelde enn i dagens situasjon, er svært krevende å forstå.

FFO vil i tillegg peke på at nedgangen i antallet personer som står bak og finansierer hver pensjonist i de første 40 årene folketrygden har eksistert har vært betydelig lavere enn hva den anslås til å bli de kommende 40 årene. Men nedgangen i årene vi har bak oss synes likevel

ikke å ha medført folketrygdens sammenbrudd. Hvorfor en langt mindre nedgang i antall årsverk per pensjonist skal ha såpass dramatiske konsekvenser at en helhetlig reform av folketrygden som innebærer et kraftig kutt er påkrevd, er derfor vanskelig å se. Riktignok er ikke den estimerte årlige vekstraten i norsk økonomi de nærmeste 40 årene anslått til å bli like høy som det den har vært de siste 40 årene. Men så er heller ikke den estimerte nedgangen i antall årsverk per pensjonist de neste 40 årene (0,7) på langt nær like stor som det nedgangen i antall årsverk per pensjonist har vært de siste 40 årene (1,5).

FFO er også opptatt av det faktum at en hel rekke ytelser og stønader er blitt lagt inn i folketrygden i årene som er gått etter at denne ble innført i 1967. Dette til tross for at det også da folketrygden ble innført var en viss bekymring blant beslutningstakere knyttet til systemets bæreevne. De mange tilleggsytelsene og –stønadene synes imidlertid ikke å ha medført systemets undergang, selv om disse altså definitivt har ført til et samlet høyere utbetalingsnivå enn det som var planlagt for 40 år siden.

FFOs konklusjon er derfor på denne bakgrunn at dagens pensjonssystem er økonomisk bærekraftig, også innenfor fremtidens økonomiske rammebetingelser. Det er slik FFO vurderer det ikke forbundet med usikkerhet med tanke på folketrygdens videre eksistens å unnlate å gjennomføre de omfattende endringene som er planlagt. Dette innebærer ikke at det ikke kan være både fornuftig og hensiktsmessig å gjøre endringer i alderspensjonssystemet. De foreslåtte endringene har imidlertid primært til hensikt å skjære ned i ytelsene i forhold til nivået disse vil få i fremtiden dersom det ikke gjøres endringer i dem. Disse endringene er FFO motstander av.

FFO frykter at ny alderspensjon vil motarbeide målsetningene bak diskriminerings- og tilgjengelighetsloven

FFO viser til at Regjeringen fredag 4. april la frem forslag til lov mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven). I lovforslaget heter det blant annet at

”Regjeringen har et sterkt fokus på like muligheter og på å legge til rette for aktiv samfunnsdeltakelse for alle. Inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne på alle samfunnsarenaer er avgjørende og av stor betydning for den enkelte, men også avgjørende for samfunnet. Personer med nedsatt funksjonsevne skal ikke bare utløse sine rettigheter, men også være i stand til å utøve sin plikt som likeverdige og likestilte samfunnsborgere.”

(Ot.prp. nr. 44 (2007-2008), s. 11)

FFO er svært fornøyd med at Regjeringen har fremmet dette lovforslaget, og er helt enig i Regjeringens begrunnelse for at loven fremmes, som det vises til ovenfor.

På denne bakgrunn oppleves det som motsetningsfullt at flere av de konkrete forslagene i Regjeringens opplegg til ny alderspensjon for fremtiden, i praksis vil medvirke til å gjøre hverdagene vanskeligere for mennesker med funksjonshemninger og kroniske sykdommer. FFO frykter derfor at forslaget til ny alderspensjon i realiteten vil medvirke til å motarbeide

de målsetningene for funksjonshemmede og kronisk syke som Regjeringen har lagt til grunn for sitt lovforslag.

FFO er opptatt av at det skal bli enklere å stå lenger i arbeid, men mener den nye alderspensjonen vil være langt bedre tilpasset personer med god helsetilstand enn personer med dårlig helse

En hoveddreining i AIDs forslag om ny alderspensjon sammenlignet med dagens folketrygd, er at det i det nye systemet vil lønne seg for den enkelte jo lengre han eller hun står i arbeid. Den nye regelen om 40 års opptjeningstid, forslaget om at man skal kunne jobbe etter at man går av med pensjon uten at arbeidsinntekten kommer til avkorting av pensjonsinntekten, samt at det skal kunne fastsettes pensjonsgivende inntekt til det året den enkelte fyller 75 år, er eksempler på dette. AIDs argumentasjon for disse endringene er at det skal lønne seg mest mulig å stå lengst mulig i arbeid.

FFO vil uttrykke prinsipiell støtte til ideen om at det skal være enklere å bli stående lenger i arbeid, som kommer klart til uttrykk i høringsnotatet. FFO støtter derfor også at det må utformes regler i pensjonssystemet som bedre legger til rette for dette enn hva tilfellet er i dag.

En konsekvens av forslaget til ny alderspensjon slik dette fremkommer i høringsnotatet er imidlertid at personer som ikke har en helsetilstand som gjør at yrkesdeltakelsen er stabil eller særlig langvarig, kommer ut som tapere. En god uførepensjonsordning kan til en viss grad kompensere for at alderspensjonsordningen blir dårligere for denne gruppen. Men mange funksjonshemmede, kronisk syke og andre med relativt svak helsetilstand vil likevel bli taperne som følge av AIDs forslag.

Når måten pensjonssystemet utformes på så klart tar i bruk økonomiske incentiver som virkemiddel for bidra til at den enkelte står flere år i arbeid, er dette derfor sterkt problematisk. For uføre, funksjonshemmede og kronisk syke er det i første rekke selve mulighetene til å i større grad delta i arbeidslivet - samt anledningen til å kombinere arbeidslivsdeltakelse og arbeidsinntekt med en eller annen form for offentlig stønad - som er utslagsgivende for graden av og lengden på arbeidslivsdeltakelsen. Å knytte pensjonsrettigheter opp mot antall år den enkelte har maktet å stå i arbeid, vil derfor virke så usosialt, og ramme funksjonshemmede og kroniske syke på en så negativ måte, at det er umulig for FFO å gi støtte til en slik innretning.

FFO er negativ til forslaget om å innføre delingstall i pensjonssystemet

AID redegjør i høringsnotatet for hvordan en automatisk stabiliseringsfaktor (et delingstall) som jevner ut konsekvenser av at levealderen i befolkningen øker over tid, skal innføres. Hvis nye kull av pensjonister lever lengre enn tidligere pensjonister, blir den årlige pensjonen fra Folketrygden på denne måten lavere.

FFO er sterkt kritisk til innføringen av en slik ordning. Forslaget nødvendiggjør at den enkelte arbeidstaker selv arbeider lenger for å kompensere for bortfall av pensjonsinntekt som følge av lengre levealder for alderskullet han eller hun tilhører.

Her synes det som om det utformes et system med utgangspunkt i en forestilling om at det utelukkende er den enkelte arbeidstakers selvstendige vilje til å stå i jobb som avgjør lengden på yrkesløpet. FFO mener en slik forutsetning er høyst urimelig å legge til grunn. Det er FFOs utgangspunkt at det er graden av inkludering i arbeidslivet, samt det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet på norske arbeidsplasser, som først og fremst påvirker lengden på den enkeltes yrkesløp; ikke den enkeltes individuelle vilje til yrkesdeltakelse. For å øke yrkesdeltakelsen vil det derfor i første rekke være nødvendig med et mer inkluderende arbeidsliv enn dagens, hvor mindre diskriminering av grupper som funksjonshemmede og kronisk syke foregår. Å legge opp til at den enkelte arbeidstaker skal kompensere for tapt pensjonsinntekt ved å jobbe lengre, uten at det samtidig gjennomføres omfattende tiltak for å bedre forholdene i arbeidslivet, mener FFO derfor vil være en svært uansvarlig strategi. En slik fremgangsmåte vil forsterke folks ulike utgangspunkt når det gjelder å sikre en pensjon det er mulig å leve av.

FFO mener at AIDs forslag på dette punktet vil virke usosialt. En del arbeidstakergrupper vil ha liten mulighet til å kompensere for tapt pensjonsinntekt selv. Det gjelder arbeidstakere som går ut og inn av arbeidslivet pga f eks varierende helsetilstand som følge av funksjonshemming, samt arbeidstakere i yrker som er fysisk krevende. Disse gruppene ligger også ofte lavt lønnsmessig, særlig innenfor det segmentet av disse yrkene med et høyt innslag av kvinnelige arbeidstakere. Mange innenfor disse gruppene vil ha liten mulighet til å stå lenger i arbeid for å kompensere for bortfall av pensjonsinntekt. Til sammenligning vil situasjonen for arbeidstakere i mer stillesittende yrker, som gjerne også er bedre lønnet, i langt større grad gjøre det mulig å selv regulere lengden på eget yrkesløp for den enkelte.

FFO er mot forslaget om å innføre fleksibel pensjonsalder

I AIDs høringsnotat legges det opp til at den enkelte selv skal dekke hoveddelen av kostnadene dersom han eller hun velger å gå av tidlig, samtidig som pensjonen blir tilsvarende høyere ved å arbeide lenger. Konsekvensen blir at jo lenger en fortsetter i arbeid, desto høyere blir den årlige pensjonen, og omvendt.

FFO tror forslaget om å innføre en slik fleksibel pensjonsalder, ikke minst når det sees i kombinasjon med forslaget om innføring av den såkalte alleårsregelen, vil ramme de gruppene som FFO representerer hardest. Muligheten til å ta ut opptjent pensjon ved fylte 62 år vil bare være tilgjengelig for personer som har hatt et visst inntektsnivå over en viss opptjeningsperiode i sitt yrkesaktive liv. Personer uten tilstrekkelig opptjening vil være henvist til å stå i arbeid også i perioden med såkalt fleksibel pensjonsalder, og tvinges til å ta til takke med garantipensjon.

Dette vil være svært negativt for funksjonshemmede og kronisk syke. Denne gruppen vil gjerne ha et kortere yrkesløp med lavere lønnsopptjening enn befolkningen for øvrig. Funksjonshemmede og kronisk syke vil i utgangspunktet være blant de samfunnsgruppene som vil ha størst interesse av fleksible ordninger med inn- og utganger av arbeidslivet, grunnet mange funksjonshemminger og kroniske sykdommers karakter. Det stenges imidlertid effektivt for en slik type fleksibilitet dersom forslaget om fleksibel pensjonsalder gjennomføres.

FFO er av den oppfatning at den relativt høye avgangen fra arbeidslivet blant seniorer i stor grad skyldes forhold den enkelte ikke selv rår over i særlig grad. Dels virker arbeidslivet

ekskluderende ved at seniorer ikke ses på som attraktiv arbeidskraft. Langt mer alvorlig er det i denne sammenhengen imidlertid at mange seniorer tar steget ut av arbeidslivet av hensyn til egen helsetilstand. I et slikt perspektiv blir forslaget om fleksibel pensjonsalder illusorisk for store deler av befolkningen, og derfor vanskelig å anbefale.

FFO er sterkt kritisk til forslaget om at pensjonen fra fylte 67 år må overstige minstepensjonen for at det skal være mulig å ta ut alderspensjon fra 62 år

Som det redegjøres for i høringsnotatet, må opptjent alderspensjon ved 62 år overstige det nye nivået for minstepensjonen ved 67 år for at avgang ved 62 år skal være mulig for den enkelte. Dette innebærer i praksis at det i lavinntektsgrupper og i grupper som har hatt varierende arbeidslivsdeltakelse i yrkesaktiv alder vil være mange som ikke vil kunne velge å gå av ved fylte 62 år. Dette innebærer derfor en nokså grov forskjellsbehandling, mellom de med stabilt yrkesløp og høy gjennomsnittsinntekt på den ene siden, og de med ustabil yrkesdeltakelse og lav gjennomsnittsinntekt på den andre siden. I tillegg vil det antakeligvis være en nokså stor andel av funksjonshemmede og kronisk syke i den første gruppen, fordi det her finnes svært mange som sliter med å komme inn i arbeidslivet.

FFO mener dette forslaget i sin fulle bredde synliggjør i hvilket omfang forslaget om ny alderspensjon først og fremst er innrettet mot personer med god helsetilstand, som har hatt en jevn yrkesdeltakelse og stabil, høy lønn yrkeslivet gjennom. Disse vil komme svært godt ut med AIDs forslag. Personer som av ulike årsaker ikke har maktet å oppnå en pensjonsopptjening på nivå med det AID mener bør være kravet for å ta ut alderspensjon ved 62 år, må derimot enten slite seg gjennom flere år i arbeidslivet, eller bli uførepensjonist.

FFO ønsker fortsatt en "besteårsregel"

AID redegjør i sitt forslag til ny alderspensjon for at alle år i den nye pensjonssystemet vil telle med ved utregningen av den enkeltes pensjon. Dette i motsetning til i dag, hvor det er den enkeltes 20 beste år inntektsmessig som legges til grunn (den såkalte "besteårsregelen"). AIDs forslag på dette punktet vil virke særlig gunstig for yrkesgrupper der arbeidstakerne står lenge i jobb. Yrkesgrupper der arbeidstakerne gjerne går av tidlig vil imidlertid tape på en slik regel.

En "alleårsregel" vil i første rekke virke positivt for arbeidstakere med et mest mulig A4-aktig yrkesløp. Arbeidstakere som av ulike årsaker – som uførhet, funksjonshemming, kronisk sykdom, språkvansker, plager i forbindelse med barnefødsler m.m. - ikke kan delta i arbeidslivet i like mange år som personer som ikke har slike hendelser i livet, vil derimot tape økonomisk på en slik regel. Og dette vil altså som nevnt ikke minst kunne gjelde mange funksjonshemmede, der deltakelse i arbeidslivet innebærer behov for fleksibilitet og variasjon over tid.

Dersom ustabil deltakelse i arbeidslivet skal få så negative økonomiske konsekvenser for funksjonshemmede og kronisk syke når pensjonsalder oppnås som det forslaget om en "alleårsregel" innebærer, vil dette kunne medføre varig svekkede levekår for en gruppe som allerede er fattigdomsutsatt grunnet lavere yrkesdeltakelse enn befolkningen for øvrig.

FFO ønsker derfor at en såkalt "besteårsregel" beholdes også i det nye alderspensjonssystemet. FFO ser imidlertid at dagens besteårsregel gjerne kan reformeres, blant annet for å sikre at personer med en så varierende yrkesdeltakelse at det også blant de "beste" årene er svært lave inntektsnivåer, kommer bedre ut.

FFO ber om at alderspensjonene fortsatt reguleres minst på linje med lønnsveksten

FFO viser til at AID redegjør for at det i den nye alderspensjonen innføres to reguleringsmekanismer. Den ene – reguleringen av inntektspensjonen – foreslås gjennomført ved at lønnsveksten fratrekkes 0,75 prosentpoeng. Den andre – reguleringen av garantipensjonen – foreslås gjort ved at lønnsveksten justeres for endringer i forholdstallet for 67-åringene. Pensjonsrettigheter under opptjening skal i den nye alderspensjonen reguleres med lønnsveksten, som i dag. Det samme skal fremtidens uførepensjon.

Ved de to første reguleringsregimene det vises til ovenfor skapes aktivt større levekårsforskjeller i samfunnet. Så snart man er mottaker av alderspensjon, vil ens inntekt regelbundet år for år justeres med et betydelig lavere nivå enn det lønsmottakere oppnår. Personer med svak tilknytning til arbeidslivet, f.eks. grupper som funksjonshemmede og kronisk syke, vil komme dårligst ut som følge av et slikt regelverk. FFO er derfor negativt til forslaget om en årlig regulering med gjennomsnittet av pris- og lønnsveksten.

I perioder med deflasjon og lav lønnsvekst vil Regjeringens forslag på dette punktet i tillegg i verste fall kunne medføre at alderspensjonene faktisk også nominelt vil bli redusert. Det kan da oppstå en situasjon der mottakere av alderspensjon vil få sin levestandard redusert, i motsetning til ordinære lønsmottakere. En slik situasjon vil etter FFOs syn være særdeles uheldig. Det fremstår i tillegg som svært sannsynlig at en situasjon av denne typen vil kunne rokke ved folks tillit til og oppslutning om folketrygden som pensjonssystem, noe det må være svært viktig å unngå.

FFO vil i den forbindelse vise til retningslinjene for de årlige trygdeoppgjørene, vedtatt av et stortingsflertall bestående av Ap, FrP, SV, Sp og Kp i 2003. Her fremkommer det at:

"Siktemålet for reguleringa skal vere å gi pensjonistar med folketrygdpensjon ei inntektsutvikling minst på linje med utviklinga for yrkesaktive".

Retningslinjene for trygdeoppgjøret

FFO vil understreke at en regulering med utgangspunkt i et gjennomsnitt av pris- og lønnsveksten nettopp ikke vil gi pensjonister med folketrygdpensjon en inntektsutvikling minst på linje med utviklingen for yrkesaktive, men tvert i mot en lavere inntektsutvikling.

Et gjennomsnitt av pris- og lønnsveksten eller tilsvarende mål er for øvrig ikke en økonomisk størrelse som er ett uttrykk for noe som helst i samfunnsøkonomien. Derimot er det snarere en reguleringsmekanisme konstruert for at økningene i pensjonene ikke skal koste like mye som lønnsøkningen. FFO mener på denne bakgrunn at forslaget om en pris- og lønnsregulering av alderspensjonene er et forslag som vil føre til større levekårsforskjeller i samfunnet, og et

forslag som vil undergrave folketrygdens legitimitet og befolkningens tillit til folketrygden som solidarisk velferdsordning.

FFO ber om at dagens grunnbeløp – som nivået på en rekke offentlige ytelser bestemmes med utgangspunkt i – fra og med 2010 reguleres på samme måte som uførepensjonene

Som tidligere vist til innføres det flere ulike reguleringsmekanismer for pensjoner dersom forslagene i AIDs høringsnotat gjennomføres. Antallet reguleringsregimer av øvrige offentlige ytelser øker dermed også betraktelig. I dag opereres det til sammenligning utelukkende med den årlige reguleringen av grunnbeløpet (G), som Stortinget som nevnt har fastsatt skal gjøres minst på linje med lønnsutviklingen i samfunnet ellers.

Også en stor del av folketrygdens øvrige ytelser reguleres altså ut fra G. Dette er ytelser som er helt avgjørende for å sikre hundre tusenvis av mennesker et akseptabelt levekårsnivå, og som utgjør helt grunnleggende kompensasjon for nødvendige merutgifter som knytter seg til sykdom, funksjonshemminger, samt andre kostnader og utlegg. Dersom ikke disse ytelsene fortsatt reguleres minst på linje med den årlige lønnsutviklingen, vil nivået på disse over tid sakke akterut i forhold til yrkesaktives inntektsnivå. Resultatet vil kunne bli en langt sterkere sementering enn vi alt ser i dag av levekårsforskjeller mellom funksjonshemmede og kronisk syke, sammenlignet med yrkesaktive uten funksjonshemminger og kroniske sykdommer.

En slik utvikling vil være fattigdomsfremmende, og slik FFO opplever det i direkte motstrid til Regjeringens uttalte målsetning om å arbeide mot fattigdom. FFO ber derfor Regjeringen fastslå at alle tilleggsytelsene i folketrygden fra og med 2010 skal reguleres minst på linje med lønnsutviklingen i samfunnet.

FFO er mot forslaget om at arbeidsinntekt etter overgang til alderspensjon ikke skal avkortes overhodet

FFO viser til at forslaget til ny alderspensjon innebærer at arbeidsinntekt som kommer i tillegg til alderspensjonsinntekt ikke vil bli avkortet overhodet. FFO ser de positive effektene det vil kunne ha at all arbeidsinnsats fra personer på alderspensjon uavkortet tilfaller den enkelte, og erkjenner at denne arbeidskraften vil komme til å trenge i framtiden.

Imidlertid vil de mulighetene alderspensjonister vil ha til å gjøre en arbeidsinnsats og motta lønn for denne variere i stor grad. Blant funksjonshemmede og kronisk syke alderspensjonister vil det åpenbart være langt færre som vil makte å ha noe særlig arbeidsinntekt utover alderspensjonen enn hva det vil være blant alderspensjonister med god helsetilstand. På denne måten vil forslaget til nytt alderspensjonssystem bidra til å skape uforbeholdsmessig store inntektsforskjeller blant alderspensjonister i fremtiden; langt større inntektsforskjeller enn vi ser i dag. Det bør unngås.

FFO vil understreke at det selvsagt vil være rimelig at alderspensjonister som deltar i arbeidsstyrken får en ekstraintekt som følge av dette. At denne skal være uavkortet for alle alderskull fremstår imidlertid altså som svært urimelig.

FFO vil i denne forbindelse for øvrig vise til at uføres arbeidsinntekt over 1 G i dag kommer til avkorting av uførepensjonen, ved at uføregraden settes lavere dersom uføres arbeidsinntekt overstiger friinntektsgrensen. I forslaget til ny uførepensjonssystem, som AID har til behandling, foreslår et flertall i uførepensjonsutvalget å gjøre denne avkorting endå strengere, blant annet ved at friinntektsbeløpet reduseres i forhold til dagens nivå på 1 G.

FFO ber om at avkorting i pensjonsinntekt for gifte og samboende bygges ned og fjernes

I dagens folketrygd avkortes pensjonsinntekt for gifte og samboende alders- og uførepensjonister. Denne praksisen foreslås videreført for alderspensjonister i AIDs forslag til ny alderspensjon.

FFO ser at det i parforhold er enkeltutgifter til husholdningen som ofte kan bli noe lavere per person enn blant enslige. Når det gjelder folketrygdens ytelse til alders- og uførepensjonister går disse imidlertid for en stor del til personer med enten midlere eller lave inntekter. Det kan eksempelvis nevnes at hele 85 prosent av alle uføre i Norge omfattes av den såkalte skattebegrensningsregelen, som har til hensikt å sikre at uføre med lav inntekt slipper å betale skatt. En avkorting av pensjonsinntekt for gifte og samboende innebærer derfor i realiteten derfor at samfunnet henter inn inntekter fra personer som i høyeste grad ville fått sine levekår merkbart forbedret dersom ytelsen isteden ikke ble avkortet.

I tillegg er det kun i begrenset grad slik at offentlige ytelser avkortes når de går til personer i et parforhold der en eller begge er yrkesaktive. Slik sett innebærer avkorting av pensjonsinntekt en forskjellsbehandling som, når alt kommer til alt, i overveiende grad ser ut til å være begrunnet i fiskale forhold. Denne forskjellsbehandlingen bør derfor slik FFO ser det opphøre.

FFO mener det er svært urimelig at pensjonsopptjening for omsorgsoppgaver kun gis til og med fylte 69 år

I AIDs høringsnotat redegjøres det for Stortingets vedtak om at det skal innføres pensjonsopptjening for ulønnet omsorgsarbeid. AID foreslår imidlertid at aldersgrensen for slik opptjening settes til 69 år. Dette til tross for at den øvre aldersgrensen for pensjonsopptjening for øvrig er foreslått satt til 75 år.

FFO støtter forslaget om å innføre pensjonsopptjening for omsorgsoppgaver. Hvorfor det skal innføres en forskjellsbehandling når det gjelder aldersgrensen for pensjonsopptjening for omsorgsoppgaver sammenlignet med pensjonsopptjening ellers er det imidlertid svært vanskelig å se. Når flere av de øvrige forslagene i AIDs høringsnotat trekker i retning av at eldre bør stå mye lenger i arbeid, blir det desto viktigere å sikre at kompensasjon for tapt arbeidsinntekt for denne gruppen også kompenseres. Å frata nettopp denne aldersgruppen denne kompensasjonen – som altså blir gjort gjeldende for alle andre – blir i så måte svært urimelig, og vil kunne gi skjeve, negative levekårsmessige utslag nettopp for personer med omsorgsansvar.

FFO krever at AID når forslaget om ny alderspensjon fremlegges gjør en vurdering av det nye pensjonssystemets samlede fordelingseffekter i forhold til dagens folketrygd

Nesten ethvert tenkbart pensjonssystem vil i større eller mindre grad være omfordelende, ved at det knapt er mulig å tenke seg et pensjonssystem som gir alle forholdsmessig nøyaktig det samme i alderspensjon sett i forhold til hva den enkelte har betalt inn. Dette har da også vært et tema i samfunnsdebatten om reformeringen av pensjonssystemet, i og med debatten om hvorvidt det skal være et større samsvar mellom innbetalt pensjon og det den enkelte får tilbake.

FFO vil imidlertid peke på at Norge er et relativt homogent land når det gjelder inntekts- og fordelingsmessige forhold sammenlignet med de aller fleste andre land. Dette har i brede lag av både folket og det politiske miljø stort sett vært vurdert som et adelsmerke ved det norske samfunnet.

FFO er opptatt av at inntektsfordelingen i det norske samfunnet fortsatt skal være relativt homogen. Slik sikres blant annet mindre avstand i levekår mellom folk som står i arbeid på den ene siden, og mange funksjonshemmede og kronisk syke som har vansker med å delta i arbeidslivet på den andre. Utviklingen som kan forutses både i helsevesenet og i forhold til velferdsstatens ulike ordninger dersom forskjellene i levekår blir betydelig mer merkbare enn i dag, taler slik FFO vurderer det heller ikke for å legge opp til større ulikheter i inntektsfordelingen i Norge. Større innslag av individuelle innkjøp av helse- og omsorgstjenester vil kunne bidra til en oppstyking og fragmentering av flere av de viktigste offentlige velferdstilbudene, og på sikt medvirke til at disse forvitrer.

I den forbindelse er derfor FFO opptatt av å påpeke den nye alderspensjonen som AID foreslår i forhold til dagens pensjonssystem synes å ville innebære en nokså tydelig dreining av inntekter, fra lavtlønte, kronisk syke, funksjonshemmede og uføre, over til personer med god helsetilstand og langvarig yrkesdeltakelse.

FFO krever derfor at AID når forslaget om ny alderspensjon fremlegges i form av melding eller proposisjon til Stortinget, gjør en helhetlig vurdering av hvilke overordnede fordelingseffekter på samfunnsnivå som det nye systemet på sikt vil få, sammenlignet med dagens alderspensjonsordning. FFO ber om at AID i en slik vurdering tar med i betraktning den betydelige økningen i privat pensjonssparing det er grunnlag for å se for seg at den nye alderspensjonsordningen kan medføre.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESORGANISASJON

Margaret Sandøy Ramberg /s/
leder

Liv Arum
generalsekretær